

TEDNIK PEN

TEDENSKO DOGODJE

11. februar 2022

št. 6/2022

UVODNIK

DOGODKI

RAZPIS

PROZA

PISMO

---

100 LET

MEDNARODNI PEN

NA MLADIH SVET STOJI

Ko sem po glasovanju na zboru članov lansko leto 7. junija v dvorani Slovenske matice oznanila, da moramo članstvo PEN-a pomladiti in prinesiti novo dinamiko v društvo, ki se je prvič osnovalo leta 1926 in ponovno po besedah Mire Mihelič "vstalo kot feniks iz pepela" leta 1962, sem srečala ne malo začudenih pogledov. Napovedala sem še eno potezo – ustanovitev Mladega PEN-a, oziroma raje ponovno obuditev predvojne tradicije odborov mladih književnikov in književnic, na katero je tudi svetovni PEN malodane pozabil.

Okornost ni vedno samo slovenska značilnost.

A brez mladih, aktivnih in aktivističnih članov in članic, bo naša organizacija tonila v blede odsev nekdanjih zaslug in tudi tako opevano Blejsko srečanje, most med vzhodom in zahodom, bo vedno manj zanimivo in dinamično. V svetu nenehnih groženj in vojn čutim organizacijo pisateljskega srečanja, ki gradi mostove med različnimi, kot svojo državljansko in penovsko dolžnost.

Tako že osmo leto razpisujemo natečaj za najboljši srednješolski esej na eno določeno temo in eno prosto temo, pri katerem sodeluje tudi Ministrstvo za izobraževanje in šport. Letos smo se odločili, da bomo dijake in dijakinje usmerili v razmišljanje o Bosni, konfliktih in vojnah, ki se porajajo na vseh celinah sveta. Verjamem, da bomo prejeli izjemna besedila, saj je »mladost srečni čas, ko človek začenja verjeti vase in še ne preneha verjeti drugim ljudem,« če citiram enega največjih pisateljev v regiji nobelovca Iva Andrića. V žiriji za šolski esej sodelujemo dr. Bogomila Kravos, novinarka Pia Prezelj, ki pri Delu ureja rubriko Mlado pero, in moja malenkost. Vabili za dijake in dijakinje in za profesorje sta objavljeni na naši spletni strani in prosimo vas, da jih čim bolj razširite.

Nedvomno so mladi največje žrtve pandemije. Države so se zapirale in programi študijske izmenjave kot Erasmus so bili manj številčni, če ne kar postavljeni na led. Ne le šolanje, tudi družabni stiki so se preselili na internet in s posledicami se ukvarjajo preobremenjeni mladinski psihiatri in psihologi. Vključevanje mladih, ki še iščejo svoj literarni izraz in se ne morejo pohvaliti s knjižnim opusom, je tudi za našo organizacijo izjemnega pomena. Člani in članice Upravnega odbora pripravljamo predlog posodobljenih pravil društva tudi z mislijo na Mladi PEN. Šolski esej je le eden izmed korakov.

Nedavno sem ujela razgovor dveh starejših kolegov, v katerem je eden izrekel približno te besede: »Po sedemdesetem letu smo le še statisti. Glavne vloge pripadajo mladim. Prihodnost je njihova, ne naša.«

Zmrazilo me je po hrbtu, saj tudi mene od te meje ne loči več veliko let. Prišel je čas, ko moramo starejši spustiti vajeti in zaupati mladim, jim pomagati graditi »satovje človeštva.«

V številki boste našli tudi prispevek PEN centra Bosne in Hercegovine izpod peresa Feride Duraković: Smrt v Sarajevu 1994.

V pričakovanju (po)mladi.

Predsednica SC PEN, Tanja Tuma

Nedavno sem ujela razgovor dveh starejših kolegov, v katerem je eden izrekel približno te besede: »Po sedemdesetem letu smo le še statisti. Glavne vloge pripadajo mladim. Prihodnost je njihova, ne naša.«

LITERARNI NATEČAJ ZALOŽBE LITERA ZA NAJBOLJŠI ROMAN

Založba Litera ob svoji dvajsetletnici delovanja razpisuje javni natečaj za nagrado novo obzorje za najboljši slovenski roman v vrednosti 12.000,00 EUR. Nagrada vključuje honorar za izid nagrajenega romana pri založbi Litera v letu 2023.

Svoja dela naj sodelujoči/-e pošljejo v tiskani obliki na naslov: Založba Litera, Gosposvetska c. 83, 2000 Maribor (s pripisom Za natečaj novo obzorje) najpozneje do 15. 9. 2022. V e-obliki naj sodelujoči/-e pošljejo dela na e-naslov: natecaj.litera@gmail.com.

Komisija, ki jo sestavljajo dr. Alojzija Zupan Sosič, mag. Gabriela Babnik in Aljaž Krivec, bo izbrala peterico najboljših del in razglasila prejemnika/-ico nagrade novo obzorje najpozneje do 15. 11. 2022. Ostala štiri dela bo založba Litera odkupila za izid v letu 2023. Komisija si pridržuje pravico, da nagrade ne podeli nobenemu od prispelih del.

[VEČ](#)

META KUŠAR: ZMAJ

Na spodnji povezavi si lahko ogledate posnetek pogovora Nova knjiga skozi kritiko s Petro Koršič. Petra je gosila Meto Kušar in Gašperja Maleja.

[VIDEO](#)

Meta Kušar in Zmaj, Center za poezijo Tomaža Šalamuna 2022

POGOVORI O ČLOVEČNOSTI IN DRUŽBI PRIHODNOSTI ZA VSE

SC PEN in Inštitut za razvoj vključujoče družbe vabita na dogodek Človečnost in skupno dobro

22. februar 2022, od 18.00 do 20.00 ure v prostorih PEN Slovenija, Tomšičeva 12, Ljubljana

Častna pokroviteljica pogovorov je Anica Mikuš Kos, neutrudna ambasadorica človečnosti z gosti:

- Tanja Tuma, predsednica PEN Slovenija: Književnost in človečnost
- Dr. Marko Pavliha: Onkraj materialističnega prepričanja: duhovna dramila; človečnost, pluralizem in planetarno etično domoljubje
- Dr. Miro Cerar: Slovenija in Agenda 2030
- Dr. Nadja Furlan Štante: Medreligijski dialog in religijski feminizem v kontekstu miroljubne, vključujoče in varne družbe za vse
- Mag. Bečir Kečanović: Trajnostni cilji in vrednote miroljubne, vključujoče in varne družbe: iztočnica za deklaracijo človečnosti v 21. stoletju

[VEČ](#)

OSMI DAN: PETER KUCHAR

Osmi dan je gostil našega člana Petra Kuharja. Med drugim je pojasnil, kako so nekateri slovenski avtorji uspeli na češkem trgu. Prispevek si lahko ogledate na spodni povezavi.

[VIDEO](#)

VEČER Z MANCO KOŠIR

V nedeljo, 13. 2. 2022, 18.00 vas vabi Švicarija

O zbirki To telo, pokončno se bodo pogovarjali Manca Košir, avtorica Nina Dragičević ter Aljoša Harlamov.

RAZPIS ZA NAJBOLJŠI SREDNJEŠOLSKI ESEJ

Ljubljana, 1. februar 2022

Slovenski center PEN letos organizira 54. Mednarodno srečanje pisateljev na Bledu. V tem okviru že nekaj let zapored poteka tudi razpis za najboljši esej slovenskih srednješolk in srednješolcev na razpisano temo, o kateri na Blejskih srečanjih razpravljajo ugledni literarni ustvarjalci in ustvarjalke z vsega sveta. Zato te vabimo, da pošlješ svoj esejistični prispevek.

Letošnji temi sta dve:

BOSNA IN VSE SVETOVNE BOSNE

Bosna in Hercegovina skupaj s širšo regijo, t. j. Črno goro, Makedonijo in Kosovim, so ponovno v primežu nacionalizmov in nevarnih družbenih, mednacionalnih ter medverskih trenj. Ob počasnem vključevanju v Evropsko unijo obstaja velika nevarnost, da pride do ponovnih spopadov in nove vojne. Sovraštvo se širi tudi na drugih kriznih žariščih po svetu. Vzroki so verske, rasne in nacionalne nestrpnosti. Kriznih žarišč in vojn pa je po svetu še več. Vabimo te, da razmišljaš o vzrokih in posledicah vojn ter mogoče nakažeš tudi, kam naj gre človeštvo. Gotovo ni prav, da v deželah, kjer vlada mir, vedno znova pogledamo stran namesto, da bi pomagali graditi svetovni mir? Ne opiraj se pretirano na zunanje vire, bolj nas zanima tvoje osebno mnenje.

PIŠEM, O ČEMER RAZMIŠLJAM – PROSTA TEMA

Prosta tema je že vrsto let zelo priljubljena, zato smo se tudi letos odločili, da ti prepustimo izbiro, o čem želiš pisati. Piši o tem, o čemer pogosto premišljuješ, pa nimaš priložnosti zapisati svojih misli. Prosimo pa te, da se v eseju posvetiš eni tematiki. Morda najdeš navdih v Temeljni listini PEN-a, na povezavi http://www.penslovenia-zdruzenje.si/temeljna_listina, ki povezuje 157 centrov PEN po svetu.

Esej naj obsega vsaj 3.500 in ne več kot 10.000 znakov (s presledki). Poslan naj bo v obliki tipkopisa v zaprti ovojnici ali po elektronski pošti. Poleg naslova eseja, napiši svoje ime, šolo, letnik in elektronski naslov za kontakt ter naslov mentorja. Za vsako razpisano temo bosta podeljeni dve nagradi za vsako kategorijo posebej, po ena nagrada za dijake 1. in 2. letnika in po ena nagrada za dijake 3. in 4. letnika.

Esej pošlji najkasneje do 20. aprila 2022 na elektronski naslov: sloven@guest.arnes.si ali po pošti na Slovenski center PEN, Komisija za šolski esej, Tomšičeva ul. 12, 1000 Ljubljana. Za vse dodatne informacije smo na voljo na tel. št. 030 321 710 (Tanja Tuma).

Podelitev nagrade bo potekala v okviru 54. Mednarodnem srečanju pisateljev, ki bo med 10. in 13. majem 2022 na Bledu. Letos bo še posebej slovesno, saj nam je prisotnost potrdil Nobelov nagrajenec za mir, novinar in urednik Dmitry Muratov.

Želimo ti veliko razmišljujočih in ustvarjalnih trenutkov.

Tanja Tuma
predsednica Slovenskega centra PEN

mag. Gabriela Babnik
predsednica ŽO Slovenskega centra PEN Mira

FERIDA DURAKOVIĆ

SMRT V SARAJEVU 1994.

Ne bi se spomnila premiere Tvrtkovega filma o obleganem Sarajevu, če se ne bi zgodila na dan poboja na Markalah, 5. februarja 1994. Premiera je bila v takratnem kinu Radnik – skoraj se ne spomnim, kako smo prišli tja, saj je moj spomin na strahove in grozote vojne selektiven: tam, kjer je bilo manj strašljivo, so še sledi v glavi, slike ali bolj bliski. Slike o tem, kam smo šli, kaj smo počeli, ko smo po Sarajevu pokopavali in nosili ranjence, ki so odšli brez zбоgom in nasvidenje, in tisti, ki so ostali in trpeli z nami tista dolga tri leta in pol, tiste strašne in čudovite dni grozodejstev in človečnosti ...

Film "Smrt v Sarajevu", ki ga je napisal Tvrtko Kulenović in ga je režiral njegov študent in prijatelj Haris Prolić, se začne s stavkom iz ameriške listine o neodvisnosti, ki ga Tvrtko, kot ironičen opomnik, da imamo pravico do življenja, izgovori v angleškem jeziku: „We hold these truths to be self-evident, that all men are created equal, that they are endowed by their creator with certain unalienable rights, that among these are life, liberty and the pursuit of happiness.“ ("Menimo, da so te resnice samoumevne, da so vsi ljudje ustvarjeni enaki, da jih je stvarnik obdaril z nekaterimi neodtujljivimi pravicami in da so med njimi življenje, svoboda in iskanje sreče.")

Spomnim se, da je prejšnji dan vadil stavek izgovarjati počasi, jasno, dostojanstveno, brez večjih čustev in tekoče. Vedno pa je imel težave z besedo neodtujljiv – ni je uspel lepo izgovoriti. Počasi je ponavljal an-ej-li-en-eb-l, a ko jo je izgovoril v celem stavku, je to besedo zamrmral, ni in ni mogla priti iz njegovih ust pravilno izgovorjena. A pred kamero jo je izgovoril pravilno in čutila sem, kako se je osredotočil na pravilno izgovorjavo. Nato smo se smejali in rekli, da so naše »neodtujljive pravice« veliko lepše od ameriških »unalienable rights« – in tako nekako se je izkazalo.

Pozneje nisem nikoli gledala filma. Nekoč, par let nazaj, sem začela, se razjokala in nehala gledati, zgrožena, ko sem izvedela, da še danes "naši" ("naši", z narekovaji, ja) brezobzirno ropajo vse okoli nas in so nam odvzete tiste "neodtujljive pravice", o katerih smo leta 1994 sanjali. Tvrtko je bil vse življenje navdušen in vznemirjen nad idejo Španije iz leta 1936 in v nekem čudovitem in smešnem trenutku smo celo verjeli, da je Sarajevo lahko novi Madrid, nova priložnost za svetovno solidarnost ... Kakšna zabloda, dragi Tvrtko, ampak saj vemo: lažje je živeti v iluziji.

Torej, kino je bil nabito poln, aplavz dolg, obrazi obsijani z neko božansko lučjo. Občasno so od zunaj prihajali oddaljeni in pridušeni zvoki granat in pobegnili smo v Tvrtkov film, kjer smo skupaj z njim recitirali stavke, ki jih je govoril. In potem se je film končal in začeli smo zapuščati kino, ne na današnji Alipašini, ampak proti ulici kralja Tomislava: ko so se vrata kina odprla, so se oglasile sirene reševalnih vozil, avtomobilske hupe, brezglavo bežanje ljudi proti bolnišnici Koševo. Nekdo, ki ga poznam, ne spomnim se kdo, je tekel mimo mene in zavpil: »Masaker na Markalah!« in zbežal.

Za trenutek smo obstali, okamneli, brez besed, nato pa se razšli vsak v svojo smer, v skrbeh za najbližje, ki so verjetno bili na Markalah – saj so bile Markale zbirališče, kraj, kjer smo se srečevali z ljudmi, kramljali, jedli in kadili cigarete, da pomirijo naš nemiren um ...

Sead Fetahagić nam je kasneje povedal, da je stal pri vhodu na tržnico, ko se je zgodilo. Preden se je oddaljil od Markala in se odpravil proti hiši za Akademijo za glasbo, je rekel: »Čutim, da me nekaj peče pod koleno, nad čevlji in čutim, da je v čevljih nekaj mokrega, a o tem ne razmišljam, hitim domov. Pridem domov, se slečem: kri v čevljih. Slečem hlače in po nogah vse polno ran od šrapnelov.«

Tekla sem po mestu: starši, en brat, snaha in dva otroka, še drug brat, snaha in dva otroka, prijatelji in sorodniki – vsi zbrani. Kakšno olajšanje zame in kakšna tragedija za tiste, ki tega tistega grozovitega dne niso mogli reči. Tistega dne, ki je meni ostal v lepem spominu na premiero dobrega filma.

Tisto noč smo mi trije; mama, oče in jaz, molčali v tujih zimskih plaščih v tujem stanovanju: vsak od nas je imel svoje misli, svojo molitev za mrtve in žive, svojo notranjo žalost in spoznanje grozote življenja in smrti. In misli o lepoti življenja in smrti.

Za BH Dane sem napisala besedilo o smrti v Sarajevu, vendar ga nisem shranila. Ne vem, ali je bilo to pred ali po Markalah.

Nekaj po polnoči tistega strašnega dne, ko je policijska ura trajala še dolgo, je soseda potrkala na vrata: "Snaha rojeva" Ne morem ven. Ti lahko?"

Jaz lahko.

Zavila sem jo v odejo, se spustila z njo po temačnem stopnišču devet nadstropij nižje in jo odpeljala v bolnišnico Koševo. Rodila je sina, zdravega kot dren.

/ Iz knjige kratke proze Ne lažem Tita mi, u štampi /

VIR

"Kakšno olajšanje zame in kakšna tragedija za tiste, ki tega tistega grozovitega dne niso mogli reči. Tistega dne, ki je meni ostal v lepem spominu na premiero dobrega filma."

- Ferida Duraković

NEKAJ BREZ SENC, KOT SI TI

Nedim Türfent piše Ai Weiweiju iz zapora

Kurdski pesnik, novinar in častni član angleškega PEN-a Nedim Türfent je bil aretiran 12. maja 2016, ko je poročal o slabem ravnanju turških posebnih policijskih sil s turškimi in kurdsкими delavci. Kmalu po objavi obtožujočih videoposnetkov je Türfent od policije začel prejemati grožnje s smrtjo in bil tarča spletnega nadlegovanja. Dan po aretaciji je bil Türfent obtožen "članstva v teroristični organizaciji". Na predstavitvenem sojenju, ki naj bi ga kaznovalo za njegovo novinarsko delo, je bil obsojen na osem let in devet mesecev zapora, v katerem je še danes. Nedim je star 32 let.

Dragi Ai Weiwei,

najprej bi rad rekel "kia ora" tvojemu edinstvenemu in pesniškemu srcu. Čeprav nimam ustreznih pogojev ali možnosti, da bi spremljal vse, kar počneš, vem, da se trudiš zame. Ne samo zame, ampak za vse, ki si prizadevajo za pravičnost. Dobro vem, da si, kot si dejal pred dvema letoma v intervjuju za Guardian, ko "vidiš ljudi, ki so žrtve železne pesti, vojak, ki brani njihovo svobodo".

Po pravici povedano sem zate slišal, vedel in te prvič srečal, ko sem bil v zaporu. Kakšna škoda! Kakšna škoda zame! Pred dvema letoma sem prebral tisti intervju in te bolje spoznal. Pozneje sem bil obveščen, da si zame izvedel umetniško predstavo, da bi opozoril na moj položaj in mojo zgodbo.

V najširšem pomenu besede sem ti hvaležen.

To je zame velika čast. Izrekam spoštovanje tvoji solidarnosti in podpori. Upam, da bo tvoj glas vplival na to dolgo pot do pravice.

Dragi prijatelj, gotovo si lahko predstavljaš, da mi je težko napisati pismo v pomanjkljivi angleščini in z nezadostnim znanjem. Zelo sem navdušen! Na mojem čelu se pojavljajo kapljice znoja. Moje malo srce je maratonski tekač. Toda na mojem obrazu je širok nasmeh, ki je kot iz reklame za zobno ščetko. Besede danes niso dovolj. Potrebujem nekaj drugega. Nekaj brez senc, kot si ti.

Že leta sem za rešetkami. Ni lahko za jezik! Datum moje izpustitve ni določen. Toda vedi, da je zaradi tvoje solidarnostne roke moj skromni svet svetlejši, odpornejši, znosnejši. Skupaj lahko premagamo to groteskno krivico. Pravičnost. Že leta zahtevam pravico. Toda oni mi dajejo le led. To je vse.

Če imam danes vsaj kanček motivacije za pisanje poezije ali upanje, je to zaradi tebe. Brez tebe sem nič in nihče.

S teboj sem kljub vsemu poln upanja. Imam domišljijo. Imam besede in imam prijatelje, kot si ti. Še več, "imam veliko pošast, s katero se moram boriti". To zadostuje.

Po mojem skromnem mnenju si delimo iste sanje o svetu in se zavedamo iste nočne more.

Če se ne motim, "weiwei" pomeni "prihodnost". Tako bo za zdaj moje veliko osebno srečanje z Ai Weiweijem potekalo v weiweiju. Veselim se tega velikega dne.

Dragi prijatelj, sprejmi to skromno pismo v znak moje globoke hvaležnosti. Najlepša hvala za vse. Ali v mojem maternem jeziku, kurdščini, "zor spas".

S spoštovanjem.
Nedim Türfent

VEČ

5 MANJ KOT 100

2014

Prvi festival literature za mir je potekal v okviru 46. mednarodnega srečanja pisateljev z naslovom Obrazi miru. Med festivalom udeleženci srečanja vsako leto – skupaj s slovenskimi gostitelji – obiščejo številne kraje na Gorenjskem in publiki predstavijo književnost udeležencev srečanja pisateljev.

2015

Predsednik Slovenskega centra PEN je postal Evald Flisar. PEN je ob mednarodnih blejskih srečanjih na pobudo Tanje Tuma pričel s Šolskim programom za srednješolce, v okviru katerega so dijaki in dijakinje pisali esej na razpisano temo, šole pa so prvi dan srečanja obiskali mednarodni gostje, ki so predstavljali vrednote PEN-a in brali svoja literarna dela.

NIKARAGVA

Pravno, kazensko in kibernetško ustrahovanje poskuša utišati celotno Nikaragvo

Vdrli so v račun neodvisnega medija 100% Noticias na Twitterju

29. januarja 2022 so hekerji nikaragovske vlade vdrli v račun neodvisnega medija 100% Noticias na Twitterju, ki mu sledi več kot 185.000 ljudi. Njegova direktorica, novinarka Lucía Pineda Ubau, je povedala, da se je heker sprva predstavil kot Elon Musk. Medij je nemudoma začel obnavljati račun in ga po 48-ih urah uspel obnoviti.

100% Noticias je bil zaradi režima Daniela Ortege močno na udaru. Konec leta 2018 so vladne sile vdrle na sedež televizijske postaje in ga zasegle. Novinar Miguel Mora, takratni direktor postaje, in Lucía Pineda Ubau, njena tiskovna predstavnik, sta bila zaprta šest mesecev. Mora je bil ponovno prijet junija lani in je še vedno v zaporu, ker je napovedal svojo namero, da se bo potegoval za predsedniški stolček in tako izzval Ortego na spornih volitvah novembra lani.

Zaradi varnostnih razlogov nekateri uslužbenci 100% Noticias delajo v izgnanstvu v Kostariki, drugi pa pod krinko v Nikaragvi.

Foto: Akshar Dave

VEČ

Tednik PEN, glasilo Slovenskega centra PEN, št. 6/2022

Izdal: Slovenski center PEN, Tomšičeva 12, 1000 Ljubljana
Zanj: Predsednica Tanja Tuma

Uredništvo

Odgovorna urednica: Tanja Tuma

Glavna urednica: Maja Ferjančič

Oblikovanje: Maja Ferjančič

Leto izdaje: januar 2022

Kraj: Ljubljana

ISSN 2784-7586

Publikacija Tednik PEN je brezplačna.

Naslovna fotografija: Karen Martinez